

Bemærkninger til foranstående forslag til folketingsbeslutning.

Aftalens forhistorie.

Ved Nordisk Råds 18. session i Reykjavik vedtoges en rekommandation til regeringerne om, under hensyntagen til Nordisk Organisationskomité's forslag, at træffe foranstaltninger til en styrkelse af det nordiske kulturelle samarbejdes organisation samt at forberede indgåelse af en kulturtraktat fra den 1. januar 1972 med sigte på et omfattende fællesskab inden for uddannelse, forskning og den frie kultursektor (rek. nr. 21/1970).

De nordiske landes undervisnings- og kulturministre besluttede ved deres møde i Oslo den 27. april 1970 at nedsætte en nordisk arbejdsgruppe med den opgave, således som det forudsættes i Nordisk Råds rekommandation nr. 21/1970, og, idet der tages hensyn til Nordisk Råds rekommandation nr. 15/1970 om en revision af Helsingforsaftalen, inden udgangen af 1970 at fremlægge forslag for ministrene til en traktat om nordisk kulturelt samarbejde og til foranstaltninger til styrkelse af det nordiske kulturelle samarbejdes organisation.

Den nordiske arbejdsgruppe afgav den 17. december 1970 sin rapport indeholdende udkast til en nordisk kulturaftale til de nordiske undervisnings- og kulturministre. (Rapporten er trykt som nr. 20/1970 i Nordisk Udredningsserie). Ministrene tilsluttede sig på et møde i København den 12. januar 1971 forslaget om indgåelse af en aftale i overensstemmelse med retningslinjerne i rapporten.

Ministrene besluttede at træffe yderligere foranstaltninger for at virkeliggøre aftaleforslaget umiddelbart efter Nordisk Råds behandling af spørgsmålet.

Nordisk Råd vedtog på sin 19. session i København at rekommandere regeringerne at gennemføre det af arbejdsgruppen om en nordisk kulturaftale afgivne forslag til aftale mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om kulturelt samarbejde, dog således at der i art. 1 indføres bestemmelse om, at samarbejdet skal finde sted også i form af fællesprojekter, at pkt. a i art. 6 kun tager sigte på information om de nordiske landes kulturliv, og at der i artiklerne 8 og 15 indføres bestemmelser om Nordisk Råds medvirken i det nordiske kulturelle samarbejde (rek. nr. 23/1971).

Ministrene godkendte på et møde i København under Nordisk Råds session teksten til aftale om kulturelt samarbejde med ændringer foretaget i overensstemmelse med Nordisk Råds rekommandation. Aftalen blev underskrevet af ministrene i Helsingfors den 15. marts 1971.

Formål (art. 1).

Det er aftalens formål at skabe forudsætninger for at videreudvikle det nordiske kulturelle fællesskab og at øge den samlede effekt af landenes indsatser på aftalens område, der defineres som kulturelt samarbejde i vid forstand omfattende undervisning, forskning og anden kulturel virksomhed. Aftalen fremhæver ikke mindst de rent praktiske sider af det nordiske samarbejde ved at lægge vægt på de fordele med hensyn til fælles udnyttelse af ressourcer, som kan opnås ved fælles planlægning, samordning, samvirke og arbejdsfordeling. Aftalen tager samtidig sigte på at tilvejebringe de praktiske muligheder for et velfungerende samarbejde. Man tilstræber tillige at skabe grundlagt en samordnet indsats fra de nordiske lande i internationalt kulturelt samarbejde.

Virkeområde (art. 3-7).

Samarbejdets hovedområder bliver undervisning, forskning og anden kulturel virksomhed. Af artiklerne 3-5 fremgår, at man inden for hvert af disse områder ikke har søgt en præcis og konkret formulering af samarbejdets indhold ud fra den betragtning, at dette kunne indebære en ikke tilstræbt begrænsning, men man har valgt i stedet at angive visse generelt formulerede meget omfattende begreber. Man har derved ønsket at markere og skabe initiativ til det meget omfattende samarbejde, som er aftalens formål. For på den anden side at understrege aftalens praktiske sigte er der inden for hvert hovedområde medtaget en række mere konkret formulerede samarbejdsopgaver af væsentlig og aktuel betydning.

I art. 3 fastslås, at samarbejdet inden for undervisningsområdet skal omfatte undervisningens mål, indhold og midler, undervisningssystemets struktur og det pædagogiske udviklingsarbejde, og som eksempler på konkrete opgaver er bl. a. nævnt at øge mulighederne for, at studerende fra ét nordisk land kan studere i de andre lande og at muliggøre, at en uddannelse erhvervet i ét land kan anvendes i et andet. Det gennem Nordisk Kulturkommission fremsatte forslag til harmonisering af skoleordningerne (Nordisk Udredningsserie 9/1970) bliver en vigtig opgave for de nye samarbejdsorganer.

I art. 4 fastslås, at samarbejdet inden for forskningsområdet skal omfatte information om virksomhed og resultater, fælles forskningsprojekter og -institutioner, metoder og midler i forskningspoli-